

Barlanglakások a kácsi Vár-hegy oldalában

több nagyméretű helyiségből álló kőhodályt, oszlopos teremsort faragtak. A helyi juhászok itt tartották a falu nyáját. A településtől északra található a Remetelak, egy tufába vájt barlanglakás. A község keleti határában emelkedő Kecskekő-tető nyugati riolittufa-vonulatán három kaptárköfülkét és három fülkenyomot találhatunk.

Kács északi határában futó Kis-szoros-völgy alsó-triász, majd eocén mészkőbe vésett szurdoka fölött, a völgy bal oldalának felső peremén 5-6 méter átmérőjű kútként nyílik a Zsendice-lyuk, amelynek kb. 17 méter mély, zombolszerű ürege az egész Bükk legnagyobb eocén mészkőbe kialakult barlangja.

A kácsi vár falmaradványai

Ligeterdő a Kácsi-patak mentén

Bükkaljai Kő-út Információs Pont Eger, Fellner-tömbelső

bukkalja.info.hu

Polgármesteri Hivatal Kács, Fő út 60.
Tel.: 49/537-000 • www.kacs.hu

Térkép: Cartographia Kft.

1. Kecske-kő - kaptárkö	4. Kácsfürdő (Kács-Tapolca)
2. Zsendice-lyuk	5. Barlanglakások a Kácsi-vár alatt
3. Remetelak	

Fotók: Klein Dávid, Molnár Zoltán

Készítette a Kaptárkö Természetvédelmi és Kulturális Egyesület a Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozásával.

www.kaptarko.hu

Kács

Kácsi római katolikus templom

Mária-forrás a falu központjában

Kácsi Egertől 44 km-re keletre a Bükk hegység déli részén, a Kácsi-patak völgyében fekszik. A település első írásos említése Kach névalakban IV. Béla királyunk 1248. évi határjáró oklevelében történik. A község Árpád-kori település, mely kedvező fekvése miatt a honfoglaló magyaroknak is szálláshelyül szolgált. Anonymus szerint a honfoglaláskor Árpád itt adott szállásbirtokot Ócsád (Ócsöd) vezérnek és azután a fia, Örsúr a Kácsi-patak fejénél várat építtetett. Így Örsúr nemzetsége a vidék (a történelmi Borsod vármegye) legrégebb birtokosa. A föltételezhetően XIII. századi várnak már csak a maradványai állnak, mely négyszög alakú lakótorony lehetett vízesárral, ún. sziklaárokkaal körülvéve, s valószínűleg a XII. század második felétől a XIV. század elejéig használták. A vár Tibolddaróc határába esik, de az irodalomban, mint „Kácsi-vár” szerepel. A település monostorát, amely valószínűleg a

A tüskörfürdő épülete a hajdani Bencés-kolostorban

tatárjárás előtt épült, az oklevelek 1248-ban említik először. 1317 körül a kolostor pálos perjelséggé alakult át. Az apátsági templom 1548-ban elpusztult, a kolostort pedig 1549-ben Serédi Gáspár és Balassa Zsigmond feldúlták. A pusztulást később a török tette teljessé, Eger várának ostroma után a települést feldúlták, hódoltsági területté vált, s rövid időre elnéptelenedett. A falu még az 1500-as évek végén újratelepült és a reformáció idején is megmaradt katolikusnak.

A különböző hőfokú forrásokból táplálkozó, bővizű Kácsi-patak langyos vizű ágában él az országban csak itt megtalálható fekete bödöncsiga. Ez a csiga több tízezer éves maradvány faj, csak a langyos vizű forrásokban maradt fenn. A források vizét összegyűjtő Kácsi-patak egykor (Kácstól Mezőnagyimihályig) 12 vízimalmot hajtott. A vízimalmok öröltek, fűrészeltek, kendert törtek, áramot fejlesztettek. Egy malom, eredeti berendezésével még ma is megtekinthető. A XVIII. században épült vízimalom több generáción át a Bodnár, majd a Szalay molnároké volt. 1986-ban újjították fel a saját és a nekézsenyi malom berendezési tárgyainak felhasználásával. A **vízimalom** és **kendertörő** ma műemléki oltalom alatt áll. A malom mellett található felszentelt **Mária forrás** egykoron a honfoglalók áldozóhelyeül is szolgált.

A kácsi vízfő 14 hideg és langyos (14–24 °C) forrását ősidők óta használták. Melléjük települt az apátság is. A bencés szerzetesek épületet emeltek, ahol a források szénsavas vizével a területen található gyógyfűvekből gyógyvizet állítottak elő. Ezzel betegeket gyógyítottak. **Kács-Tapolca fürdő** létesítésének évét 1431-re teszik. A fürdő (az egykori bencés kolostor) barokk épülete jelenleg is áll, amelyben egy 4x4 méteres kismedence található (tüskörfürdő),

A falu látképe a kálváriadombról

Kóhodály Kács határában

melyet a padló alatti víz táplál. A bencések hálófülkéit üdőfürdővé alakították át. A gyógyvízkivonatokat egy kb. 500 literes vörösréz üstben állították elő, egy különálló épületben. A fürdő ma nem működik.

Az itteni látnivalók közül figyelmet érdemel a műemléki védettségű **római katolikus templom** (titulusa: Szentháromság), amely feltehetően XII. sz.-i eredetű. Mai alakját a XVIII. században kapta, a barokk épülethez a XIX. században emelték a romantikus stílusú tornyot. A templom felszentelt búcsújáró hely, a Bükk hegység három búcsújáró helyének egyike. Az ünnepi körmenet a **kálvária-domb** és az ott található **Szikla oltár** érintésével zajlik.

Kács különleges természeti és kultúrtörténeti értékei a riolit-tufába vajt **kóhodályok**, **barlanglakások**, **bújók**, **pincék** és **kap-tárkövek**. A kácsi Várhegy délnyugati oldalában, a riolittufába

A régi ...

és az új pincesor